

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОБІЗНАНОСТІ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ШВЕЙНОЇ ГАЛУЗІ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Олена Глущенко,
кандидат педагогічних наук, методист
ДНЗ «Запорізьке вище професійне
училище моди і стилю»,
м. Запоріжжя, Україна
<https://orcid.org/0000-0003-0351-4405>

Анотація. Розглядаються концептуальні положення формування екологічної обізнаності майбутніх кваліфікованих робітників швейної галузі в освітньому закладі, впровадження у зміст професійної підготовки екологічного компоненту.

Ключові слова: екологічна обізнаність, позитивна мотивація, зміст професійної підготовки, кваліфіковані робітники швейної галузі.

FORMING OF ENVIRONMENTAL AWARENESS FUTURE SKILLED WORKERS OF THE SEWING INDUSTRY IN INSTITUTIONS OF PROFESSIONAL (VOCATIONAL AND TECHNICAL) EDUCATION

Olena Hlushchenko,
Candidate of Pedagogical Sciences,
Methodologist of the Zaporizhzhia
Higher Vocational School
of Fashion and Style, Zaporizhzhia, Ukraine

Abstract. The conceptual provisions of the formation of environmental awareness of future skilled workers in the clothing industry in an educational institution, the introduction of an environmental component into the content of vocational training are considered.

Keywords: environmental awareness, positive motivation, training content, skilled garment workers.

Професійна підготовка майбутніх кваліфікованих робітників швейної галузі розглядається педагогічними працівниками ДНЗ «Запорізьке вище професійне училище моди і стилю» в системі екологічних зв'язків і відношень між соціумом і природним середовищем. Пріоритетним є врахування ключових тез, в яких наголошується про необхідність «забезпечення такого характеру використання людством ресурсів планети, який, даючи змогу задовольняти потреби сьогодення, не підривав би потенційні можливості забезпечувати потреби наступних поколінь» (Гречко та ін., 2015). У здобувачів освіти формується розуміння того, що будь-які дії, здійснені сьогодні, за визначенням Клауса Шваба, президента Всесвітнього економічного форуму в Давосі, впливають на ланцюжок подій, що трансформують світ; людина, «у своїх діях по відношенню до навколишнього природного середовища є одночасно суб'єктом і об'єктом

таких дій: як суб'єкт – коли безпосередньо впливає на навколишнє середовище, і як об'єкт – коли зазнає зворотного впливу з боку зміненого людиною довкілля» (Скиба, 2014).

У контексті принципу збалансованого розвитку суспільства для майбутніх фахівців важливо мати уявлення про такий вид розумової діяльності як прогнозування. Уміння прогнозувати наслідки від професійної діяльності є обов'язковими для знаходження «балансу інтересів – своїх та інтересів поколінь своїх наступників» (Гречко та ін., 2015). Для підвищення рівня позитивної мотивації здобувачів освіти до дбайливого використання природних ресурсів у своїй майбутній професійній діяльності педагогічні працівники училища використовують такі форми, методи і засоби, що дають змогу організувати процес формування екологічної обізнаності майбутніх кваліфікованих робітників як детерміновану діяльність щодо напрацювання і перетворення власного досвіду та компетентності. Зокрема використовується метод PRES-formula (Position-Reason-Explanation or Example-Summary-formula – позиція-причина-пояснення, або: приклад-підсумок-формула). Важливе значення надається створенню умов для професійного самовизначення здобувачів освіти та їхньої подальшої самореалізації у суспільстві (Глущенко, 2017).

З огляду на концептуальні положення теорії потреб К. Альдерфера, на успішне формування екологічної обізнаності майбутніх фахівців швейної галузі безпосередньо впливає їхнє усвідомлення відповідальності за власні дії, а також уміння визначати, наскільки доцільно, корисно й раціонально використовуються природні ресурси, з точки зору економічних зисків, здоров'язбереження та екологічної безпеки суспільства у близькій та подальшій перспективі. У даному контексті поняття «корисно» несе важливе змістовне навантаження, оскільки нині відповідність виробничих технологій (новітніх у тому числі) етичним нормам екологічно свідомої поведінки доволі умовна. Підтвердженням цього є чисельні екологічні катастрофи, часто з тяжкими наслідками глобального характеру.

Відповідно до визначених науковцями поглядів на зміст професійної підготовки як на цілісну динамічну сукупність функціональних компонентів, у структурі змісту професійної підготовки майбутніх фахівців швейної галузі виокремлено екологічний компонент (Короткова, 2020). Сформований з урахуванням постіндустріальних тенденцій розвитку суспільства, названий компонент охоплює знання, що розглядаються як міждисциплінарна категорія взаємодії різних наук (Скиба, 2014). В його основу покладено погляди вченого-еколога Б. Коммонера на глобальну екосистему, зокрема ідеї, концептуальні положення про зв'язок явищ і подій між собою, про те, що ніщо не виникає нізвідки і нікуди не зникає безслідно. Науковець обґрунтовує тези про необхідність уважно прислуховуватися до природи, оскільки вона мудріша за людину, і пам'ятати про наслідки кожної дії.

Здобувачі освіти отримують уявлення про «метаболічну» систему, що мінімізує матеріальні втрати, забруднення навколишнього середовища;

вивчають характеристики екологічно чистих високотехнологічних матеріалів, процес виробництва яких не завдає шкоди довкіллю. Надається інформація про сучасні, екологічно безпечні для оточуючого середовища технології; використання тканин, що не викликають алергії, не містять токсичних речовин. Упровадження у зміст професійної підготовки елементів біонічного проектування одягу дозволяє майбутнім фахівцям швейної галузі досягнути широкі можливості використання природних форм, їх властивостей і характеристик (Короткова, 2020).

У навчально-виробничий процес освітнього закладу також упроваджуються основи ощадливого виробництва (Lean production), суть якого полягає в аналізі дій, спрямованих на задоволення потреб споживача, орієнтації на скорочення часу виконання замовлення, виявлення дієвого інструментарію підвищення ефективності швейного виробництва та його прихованих втрат (Кулалаєва, 2022).

Отже, екологічний компонент у змісті професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників швейної галузі передбачає впровадження ідей антропологізму з відмовою від «... панування над природою» (Зязюн, 2010), впливає на виховання екологічно свідомого громадянина і патріота сучасного суспільства.

Список посилань

Гречко, Т. К. та ін. (2015). *Публічне управління в забезпеченні сталого (збалансованого) розвитку: навчальний посібник*. Херсон: Грінь Д. С.

Скиба, Ю. А. (2014). *Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх екологів до управлінської діяльності в умовах збалансованого розвитку*. [Дисертація доктора педагогічних наук, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова].

Глуценко, О. В. (2017). *Формування енергоефективної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників машинобудівного профілю* [Дисертація доктора педагогічних наук, Інститут професійно-технічної освіти НАПН України].

Короткова, Л. І. (2020). *Професійна підготовка майбутніх фахівців сфери послуг в умовах освітньо-виробничого кластера: теоретичні і методичні основи: монографія*. (В. О. Радкевич, Ред.). Запоріжжя: Просвіта.

Кулалаєва, Н. В. (2022). Екологічний інструментарій професійної освіти для сталого розвитку суспільства. *Інноваційна професійна освіта. Випуск 3(4): Професійна освіта для сталого розвитку: виклики в умовах воєнного стану, результати і перспективи: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (20 жовтня 2022 р.)*.

Зязюн, І. А. (2010). Життєвий поступ людини у вимірі наукової і культурологічної парадигм. У *Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей: зб. матеріалів VI мистецько-педагогічних читань пам'яті професора О. П. Рудницької*, (с. 15–24). Чернівці: Зелена Буковина.